

էր. մինչեւ հիմայ շայտնելուս պատճառն այն էր, որ նոյն իսկ վրան խօսիլը զգուշիւ է ինծի:

«Այլ տեսնեն, Եսայի, բաւա հայրն յանդիմանական կերպով:»

«Այլ անանձի, գոչեց Եսայի:»

«Եսայի, անհրաւ մըլլար, յանդանքն միայն անոր վրայ մի ձգեր. բոտ մտան զուս ալ յանցաւոր եւս: Ցանա պատուոյն հետ կատար չըլլաւ որ եւ չեմ ձգեր որ կատար ընեն. առն բան պիտի իմանամ: Տօլորիդա, ուրիշ ինչ քան Գամբուզանա:»

Տօլորիդա անցողիկն պատմող թէ ինչպէս առ նիկայ իւր սերը յայտնէր, եւ ինքը մեծեց զայն:

«Հնա պիտի հասներ իրը, բոտ ծերը դատաւորութեամբ: Մարդապանութեամբ մը մեր կողմնակցութիւնն անպատիւ ընեն զիս զգուշեցնելու բաւական չէր. մարդապաններ որաւոր համար իմ գուտարս ալ իրը հրապարիշ խանձ կը գործածեն:

Բայց ծեր Գոյանդուն լաւ չեն ծանոցեր. պիտի ցուցնեմ իրենց՝ թէ այս երկրին ազատութեանը համար լաւն անգամ պատերազմի մէջ մտնող անհատական մարդ մը ինչ ընելու կարող է: Տօլորիդա, դիտարիւ եւ զաւազանապատ սարս բեր: Երթամ այն Գեծին այնպիսի բան մը ըսեմ որ մազըրը տակուրն: Եսայի ծառէս եկուր իսկ դուն Տօլորիդա վար դնա կառքը ինչ տուր:»

Քանի որ վարպիւնէն Գոյանդոյն կառքը դրան առջեւ կը սպասէր, Հայր ու որդի ներս մտան, եւ հայրն կատապանին գոչեց. «Տը. Բոյանդոյն տունը:»

(Հարաւստիք):

ՅՈՒՐԱՆՈՒՐ

ՆՈՐԱՆՈՒՐ

Քարացեալ մարդիկ:

Ս'այիս 29ին Սիտիէյն Frankfurter Zeitungի կը գրուի. «Կոր Սիւտլայէի Օրսնի քաղքին մարմինը հանքերուն մէջ մտնար երեք քարացեալ մարդու մարմին գտնուեցաւ: Ի սկզբան տարակոյն ծագեցաւ, բայց մարմիններէն մէկն Սիտիէյ բերուելով՝ քննուեցաւ եւ հիմայ ստոյգ է որ մարդու քարացաններ են: Գտնուած տեղն է Calula, մօտ Mullion Creek: Սիտիէյ բերուած մարմինն կատարեալ աճած մարդու մարմին է՝ 5 ոտը 10 մատնաւազի բարձրութեամբ: Գլուրն ձեւէն եւ երեսնաց զծագրութենէն կը տեսնուի՝ որ կաւկասեան ցեղին կը վերաբերի: Բաց ի թեւէն, որ ական անշատած են, անբող մարմինն անարատ է եւ նոյն իսկ երեսնաց պատկերն կարելի է որոշ զանաւանել: Ցախ կողմն որ զիջող մարմինը կեցած էր, թիւ մը ձգնուած եւ ներս մտած է: Մարմինն, որուն մէջն է քարացածն, գոյնզոյն երանգով է. իսկ այն զանգուածն որուն մէջ մարմինը կը հանդիւի, կաթնագոյն սպիտակ է եւ գունոյ բիծ մը չունի: Ցարկոյն չկայ որ այս դիւան գիտութիւնը մեծապէս պիտի զգաղեցնէ:» Քարացած մարդու դիւանը շատ անգամ լրագիրը հրատարակած են, բայց դիտութեան խորին քննութիւնն սուտ հանած է: Ցարկոյն չկայ որ այս լուրն ալ նոյնեքու կարգէն է:

Շրիաւսարրի վերլուծումը:

Երկրատարրը (Tellure), որ արեւմտագոյն, մետաղափայլ եւ ուրիշ յատկութեանց մէջ ծծմբոյ նման նիւթ մըն է եւ որ դիւանորաբար ոսկւոյ եւ արծաթոյ հետ խառն կը գտնուի, ցայժմ իբրեւ անլուծանելի տարր մը կը համարուէր: Փրակի բուհեմական համալսարանի առանձնական ուսուցիչը (Docent) Dr. Branner (ինչպէս լինեան խոսած ձառի մը մէջ կը յայտնէ) լուծած է այս տարրը եւ գտած էր որ տարր բաղադրիչ տարրքը իրարու շատ նման են եւ միայն հիւլիակաւով կը տարբերին: Այս առթիւ գտաւ նոր նիւթ մը որը Austriacum անուանեց:

ՏՆՏԵՍՎՈՆ

Ոլոյտարի խորան խոնգիւն ան շոտայ:

Աշխարհի խոնգիւն յաւաճ. Յուլիոսի կամ Օդոնտոսի առջ օրերուն մէջ պէտք է մարդու եւ վազուն ջիւի մէջ լուսալ եւ կանանց բաց դաշտի վրայ բերել՝ որ շարժան Աշխուհետեւ զգուշութեամբ եւ ճարտարութեամբ խոնգիւն է՝ որպէս զի թէ կենդանին չգիրաւորուի եւ թէ բուրդն անհասաւոր չկուգուի: Եւստիսի փորին կողմանէ դէպ ի կռնակն. նոյն կերպով միւս կողմանէ ալ խոնգիւն է: Աշխուհետեւ բուրդն իրարու վրայ դիգելու եւ գտնելու է, յետոյ կողմներու մէջ զննելով՝ տաք օժանաւորով լուսալու է եւ այնչափ մարդու ջուր թակելու է վրան՝ մինչեւ որ ջուրն առանց օժանէ պղտորուի: Ջննջ վազէ: Այսպէս լուսալուած բուրդն կը շարժուի, յետոյ վրան քիչ մը ձեկ կը սրկուի, կը աստարուի եւ մանցելու կը գործածուի:

Անձնադի ղեկավար նշաններ:

Երկրագործաց համար հոս անձնադի ղեկն մը նշաններ կը գնեն: Հովերի ղեկներն վրայ մեծ աղեկցութիւն ունին, որոնք թէեւ իւրաքանչիւր տեղ տարբեր կ'ըլլան, բայց կոնայ բաւել ընդհանրապէս՝ որ հարաւային եւ արեւմտեան հովն անձնադիքն է: Երեւանի անձնադի նշաններն են՝ հողի կողմն մուկ մանկեր դիգելին, արեւն ծագելու եւ մարդ լուսնու ժամանակ՝ դորդրջով եւ խնամութեամբ պատին, լուսնոյ բոլորներէն լուսաւոր շրջաններն կամ ծիծեր կալուսիւն, ծիծեան դեմին վրային թռչելին, դորտեւոր զորաւոր կալուսին, հաւեւոր եւ ճնճողներէն հողի մէջ բաղնիք ընեն, դեմնամայրներու (սղոս-ճաւ) յաճախ հողէ դուրս լինեն, ծանծեւոր զմարդ արտաքոյ կարգի անհանգիստ ընեն, քարերու քրտնիլը, երկայն ատեն ցոյ իջած չըլլան, եւ այլն:

ՄԱՆՐԱՆՈՒՐ

Անձնապայտը մը ո'րչափ չնոր կը ղոլլանգուի:

Ս'օտ օրերս Քեմնից տեղացած անձնապայտըքի մ'ատթիւն նոյն տեղուան օգերեսութարանական կայարանը հետաքրքրական գննութիւններ եւ շարիք բաւա: Նոյն անձնապայտըքին վերջին սահմաններուն մօտ շրջանակն մը մէջ (որուն ծառապայտը

թիւ 2 քիլոմետր եւ բարձրութիւնը 40 քիլոմետր էր) երկու ժամանակ մէջ շրջեցիւ մեզի մը չափ երկրի վրայ 40 լիտր շուր իջաւ։ Այս բովանդակ շրջանին վրայ 500,000,000 խորանարդ մետր շուր իջաւ, որ զեզ մը կրնար երկու մետր բարձրութեամբ լեռով ծածկել։ Զայս քանակութիւնը շատ աւելի քանակ է նոյն շրջանակի կենդանի մաս։ Նոյն կայսրանք չափեց որ մէկ շրջեցիւսի մետրի վրայ 110—120 լիտր շուր, իսկ կենդանին վրայ 200 լիտր շուր իջաւ և (մէկ շրջեցիւսի մետր երկրի վրայ)։ Եթէ 40 լիտր շուրն (մէկ շրջեցիւսի մետր երկրի վրայ) կրնայ երկմարդաւոր խորութեամբ ծածկել ճաղը, որչափ զարհուրեկի միտ կրնայ ընել նոյն չափ գետնի վրայ հասած 200 լիտր շուրը։

Մորթի գողնին պատնետը։

Սեւամորթի մը մորթը օպիոտիկամորթի մը վրայ պնդելով զարմանալի փոփոխութիւն մը տեսանալ լայրցիկի վերարուծարանի մէջ, այսինքն 6 շաբթուան մէջ նոյն փոխարուած մորթը բոլորովին սպեկաւորացաւ, ընդհանրապէս օպիոտիկամորթի մը սեւամորթի մը վրայ գործելով՝ սեպցաւ։ Այս գննութիւնը ցուցուցին որ մորթին գունին նիւթը ոչ թէ վերամարթի ներքին խաւեղուն մէջն է, ինչպէս մինչեւ ցայժմ կ'ընդունուէր, այլ թէ մորթի ամակէն զեպի մ վերամարթի կու գտնուէր։ Ընդ մասնաբաժանական գննութեամբ այս կարծիքը հաստատեց։ Այս մորթանիւթը կը գտնուի ճիւղաշատ բլբլներու մէջ, որ մորթի ամակէն մալլիկեան լուծանալուցանի մէջ կը մտնեն։ Ինչպէս մանրաթիւերը վերամարթի բլբլներուն շուր կազմէ կը պատասխանէ։ Այս մանրաթիւերէն մանրահատ գունանիւթը վերամարթին բլբլներուն մէջ կը հասնի։

ՔԱՂԱՔԱՂԱՔԱՆ ՏԵՄԱՐԱՔԱՆ

Ճանապարհորդութեան ամիսներու ազդեցութիւնը կը տեսնուի նաեւ քաղաքական քարոզարդի գլխավորներու վրայ։ Հազիւ թէ Գերմանիոյ կայսրն Նորդփոլս ըրած ուղեւորութենէն դարձաւ կը պատրաստուի Մեզիկա անցնել։ Ստոյգ է միայն ընտանեկան կապն է այս ուղեւորութեան նպատակը, սակայն օրս թերթներու վարձեան գործերն շնորհաբար միշտ իրեն քաղաքական նշանակութիւն տալէն։ Ի դարձին կարծիք է թէ Քոզիկայի թագաւորին հաճոյքն ալ կատարուի, որ զվեր, ուղեւորին հիւրընկալելու քաղաքը յայտնած էր։ Կայսրը Պերդին հասնելէն ետք, Լաստրոյի վերահաս իսթեպանը զինքն պիտի պատուէ իւր այցելութեամբն ի Գերման, որ համանկաւ է թէ Օգոստոս 15—20ին մի լիջնանք պատահի։ Բայց Նորդփոլս ուղևորելու լուրն որ այս ծանր է վտանգալի քաժանակներու վրայ քարոզարդ ազդեցութիւն մ'անշուշտ պիտի ընէ, է Ռուսիոյ իսթեպանը ուղեւորութիւնն ի Գերման, որ Բեզեքապոլէն եկած լրերուն համեմատ Օգոստոս 22ին նտքը պիտի ըլլայ, այս անգամ ցամաքի վրայէն, որուն պատրաստութիւններն արդէն սկսած են։

Պուլանսիին դէմ եղած խուզարկութեանը ըզմականութիւն վերջնա յրատարակեցաւ։ Ամբաստանութեանը կոտմ'ընդդէմ Պուլանսիին, բայց ինչպէս զգար-

Նուրեքան Նոյն իսկ Հասարակապետականը, երբ Լիբերտէ խիստ հասարակապետական լրագրին տնտեսեցաւ գրել թէ «Ամբաստանութեանը արձանագրութիւններն կարգապէսը, բայց ցուցմանը կը սակամեն տակաւին»։

Հիլիքեան վտանգաւոր խաղի խաղալու սկսած է ժամանակ մը ի վեր, որուն նետնութիւններն շատ ծանր կ'երեւան։ Անտէն շալկանց եւ ընկերակաւ - համակարգական (social-démocrate) տոսած պաշտպար նութեան համար Գերմանիայի նետ ցարաքորութիւններն լաւ վիճակի մէջ չեն։ Բաց ի մտադրելու Նորմորդ խառնութիւններն Յուլիս 30ին Գերմանիայի կողմանէ 1876ին դրուած զաղթականութեան դաշանք լուծում ծանուցուեցաւ։ Բայց կը յուսանք որ խաղաղական ծառքով դարձեալ իրենք առաջին դիրքն առնուն։

Միլան թագաւորն որ հազիւ տարի մ'ետքը Պեկրատ պիտի դադարէ, Յուլիս 24ին ոտք կոխեց զարմալ իւր թողած երկրին։ Իւր յատակագիրն այսպէս շուտով փոխելուն պատճառ, հարկաւ գործունք կը մնայ այժմ, թէեւ ամէն տեսակ անհասանելի եւ հակասական լորն իրկ պակաս չեն։ Նորագոյն լորնու համաձայն՝ Միլան թագաւորն Սեպտեմբերին կէսերը Նոստանդուպոլսն իջալաւ եւ ձմեռն հին անցընելու դիտաւորութիւն ունի։

Ճիւղապետի հանդարտութիւնն յանկարծազալ պատճառով մը սակաւի մի վերոյեցաւ։ Հինգ հազար տէրքի՛ք իրենց Աստուծոյն զգալուն զգալունքն առաջ Նորդփոլսեանք Մեզիկայանք զօրաց՝ զէնք գործածելու արդիւ տողին. սակայն ցայժմ թագաւորն արշնն կարծենք ըստկան պիտի ըլլայ վերոյեցալ խաղաղութիւն վերստին հաստատելու։

Նոյնը կը տեսնենք Կրետէ կղզւոյ վրայ։ Միշտ անհանգստութեան խնդր մը կայ, որ այս կղզւոյն վրայ երբեմն երբեմն շաւե յայտնապէս կը ցուցնէ իւր ապականիւր ազդեցութիւն։ Օսմանեան Բ. Դրան իրենք խաղաղութեանը հանդարտեցնելու բարի ցանկութեանը հակառակ, կ'երեւայ թէ զօրութեան ըստկան գործածել հարկ պիտի ըլլայ։ Վասն զի մէլլալետտին փաշային ի Կրետէ ուղեւորութիւնն իսկ այս ցաւալի արդիւնքն յերեւան հանց թէ «օտար ազդեցութիւն», մը կը նշմարուի այս խռովութեանց մէջ։ Այս օտար ազդեցութիւնն որչափ կ'երեւի, Կրետէ կղզին Յունաստանի նետ միացնելու շնամարդի յոյն կողմնակութիւնն է։ Թէեւ Աթինէն կիսապաշտօնական լրագրաց մէջ այս կարծեաց հերքումներ կը զորեն, սակայն քաւական հիմ պիտի ըլլայ կասկածելու, ապա թէ ոչ Օսմանեան տէրութիւնն առանձինք քանակ մը խաւերու չէր տրամադրուէր։

Եւսանք թէ զալ ամիս անիւ իւրախալ լրեր ըզմականակ մեր քաղաքական տեսութիւնն։ Վասն զի թէն Պրոսփարի պէս փորձ քաղաքագէտի մը տոսած ապահովութիւնն թէ «խաղաղութեան վերոյման ամեն շեւին վտանգ մը չկայ», վտանգութիւն կ'ազգէ, սակայն մամաւորապէս փորձել տէրութեանց վիճակն շատ իւրախալի երեւոյթ չ'ընծայեր։

ՀՐԵՏՐԱՐԿԻ ԵՒ ՊԵՏԱՐԿԱՆՍԵՐԻ ԽՐԵՐԿԻ
Է. ԽՈՒՍՏԵԼԻ Վ. ՊԵՐԿԻՆԷ
ՎԻԵՆԱ, ՄԻԻԲԵՐԵՆԵ ՑՊԵՐԵՆ